

REGISTERBLAD

Namn: Lars Bonde

Datum: 981217

Område av riksintresse för naturvård i X län.

Områdesnummer: X 119

Områdesnamn: Ljusnanåsen

Kommun: Bollnäs

Kartblad: 15 G SO

Area: 750 ha, varav 735 ha land och 15 ha vatten

Naturgeografisk region: 28 b, Sydligt boreala kuperade områden

Kust/havsregion: -

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner: -

Landskapsform: Vågig bergkullterräng med relativ höjd över 100 m

Riksvärde

Ås	isälvsdelta	
	åsgropar, åsgravar	
	källa	

Värdeomdöme: Ljusnanåsen är ett intressant område ur kvartärgeologisk synvinkel. Åsen har ett komplext system av åsgropar, åsgravar, dödissjöar och isälvsdeltan. Åsen omges delvis av ett värdefullt kulturlandskap. Ett omfattande system av fångstgropar på och bredvid åsen vittnar om tidig mänsklig aktivitet.

Huvudkriterier: A

Stödkriterier: Storlek, representativitet, nyckelområde

Förutsättningar för bevarande: Risken för markskador i samband med skogsbruksåtgärder bör beaktas, främst i anslutning till åsgravar och åsgropar. Området skadas av täktverksamhet, utfyllnader, väganläggning.

Säkerställande: En åsvårdsplan har utarbetats för området Växbo-Flästa.

Områdets huvuddrag: Åsen har en SO-NV sträckning och kan inom länet följas från Enskär vid kusten ända till Öjeforsen vid gränsen mot Västerbottens län. Denna del av åsen ingår i det så kallade Rengsjöbackenet mellan Mo och Arbrå. Väster om sjöarna Hölesjön till Öjungen är åsen bred (upp till 2 km vid Gaddtjärn).

Mellan Gräsmynen och södra Flästa gör åsen ett avbrott med ett brant avslut (75 m) från den södra åsdelen ned mot Gräsmynen.

Åsen är en kvartärgeologisk bildning med många intressanta sekundära formationer. Från Växbo till Flästa är huvudåsen ojämn med djupa branta åsgravar- åsgropar, vissa är vattenfyllda och bildar sjöar, andra mer myrlika eller torra. Groparna är oftast långsträckta och orienterade i åsens riktning. På samma sträcka finns även radiala delryggar parallellt med huvudåsen. Överytorna är ibland utjämnade och de yttre sluttningarna mot dalsidorna flacka, omlagrade och terrasserade.

I Djupdal vid Flästa, där Kvarnån bryter igenom Ljusnanåsen, finns en ovanligt stor källa som i dag utnyttjas som vattentäkt av Bollnäs kommun. Den mynnade ursprungligen i en 300 meter lång källfront med ett 40-tal individuella läckpunkter. Källområdets totala flöde var då ca 100 l/s.

Området är barrskogsbevuxet. På de torrare partierna dominerar skarp tallhed men med inslag av gran i de fuktigare områdena med större andel finjord. Kring Ljusnanåsen finns stora jordbruksområden med anor långt tillbaka i tiden. Att människor länge har funnits i bygden tyder rikliga fynd av fångstgropar på. Åsen har under alla tider tjänat som färdväg och vägar finns ännu på och i anslutning till åsryggen.

Lättillgängligheten har gett området en viss betydelse för friluftslivet.

Anmärkningar:

Referenser:

Lindell M, 1966: Isälvsavlagringar i Gästrikland och Hälsingland. Naturgeografiska institutionen, Uppsala Universitet

Länsstyrelsen Gävleborg, 1994: Grusinventering i Gävleborg. Rapport 1994:10

Länsstyrelsen Gävleborg, 1997: Värdefull natur i Gävleborg. Naturvårdsprogram. Rapport 1997:12

Lundqvist G, 1963: Beskrivning till jordartskarta över Gävleborgs län. Sveriges Geologiska Undersökning, SGU